

01.02.2024

Terve Kunta -verkosto

Toimintasuunnitelma 2024

Terve Kunta -verkosto

Finnish Healthy Cities Network

Taustaa

Terve Kunta -verkosto kokoaa yhteen kuntia, jotka haluavat toiminnassaan painottaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä strategisena linjauksena ja toimintaa ohjaavana periaatteena. Verkoston jäsenyyttä voivat hakea kunnat ja hyvinvointialueet, jotka täyttävät asetetut kriteerit (liite 1).

Terve Kunta -verkosto toteuttaa Suomen terveystalouden linjauksia ja WHO European Healthy Cities -ohjelman tavoitteita. Suomen verkosto kuuluu WHO:n National Healthy Cities -verkostoon.

Verkosto tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön WHO:n Healthy Cities -verkoston kautta. WHO:n Healthy Cities -toiminta alkoi vuonna 1987, ja Suomen Terve Kunta -verkosto on perustettu vuonna 1996.

Vuoden 2023 alussa verkostoon kuuluu 41 kuntaa ja 2 hyvinvointialuetta. Toiminnassa mukana noin 13% prosenttia Manner-Suomen kunnista ja väestöpohjana noin miljoona suomalaista. Liitteenä verkostoon kuuluvat kunnat ja kuntayhtymät sekä yhdyshenkilötiedot.

Toiminnan hyödyt

Terve Kunta -verkosto tarjoaa tukea kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Haasteellisen toimintaympäristön ja jatkuvan muutoksen keskellä jäsenet ovat kokeneet Terve Kunta -verkoston hyödylliseksi tiedonjaon, vertaistuen ja -oppimisen foorumiksi. Jäsenet saavat toisiltaan ja kansallisilta toimijoilta uusinta tietoa kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollisuuksista, keinoista ja työtavoista. Verkoston kunnat kehittävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä kokeilevat ja arvioivat aktiivisesti erilaisia kehittämistyön tuloksia ja välineitä. Verkosto luo säännöllisiä mahdollisuuksia hyvien käytäntöjen esittelylle ja vertailukehittämiselle sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Verkostoon liittyminen on maksutonta, mutta jäsenet osallistuvat verkostopäiviin omakustanteisesti, ja sitoutuvat vuorollaan järjestämään Terve Kunta -verkostopäiviä.

Keskeiset valtakunnalliset toimintaympäristötekijät:

- Muutokset hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.
- Hyvinvointi- ja terveyserot. Sosioekonomisten terveys- ja hyvinvointierojen lisäksi eroja ilmenee myös alueellisesti, sukupuolten välillä ja syntyperän mukaan.
- Nuorten syrjäytyminen ja osattomuus
- Väestön ikääntyminen
- Maahanmuutto ja kotouttaminen
- Ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
- Digitalisaation mahdollisuudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- Koronavirusepidemian jälkeiset yhteiskunnalliset vaikutukset

Toiminta

Verkoston toimikaudet ovat valtuustokausien mukaisesti neljä vuotta. Toimintasuunnitelma tehdään toimikaudelle ja sitä tarkennetaan vuosittain. Verkoston johtoryhmä vastaa toiminnan suunnittelusta, ja toimintasuunnitelma hyväksytään verkostokokouksessa. Terve Kunta -verkoston kokousasiat valmistellaan johtoryhmässä. Verkostokokouksessa valitaan johtoryhmän jäsenet koko toimikaudeksi. Puheenjohtajan kausi on kestoaltaan kaksi vuotta.

Terve Kunta -verkosto toimii yhteistyössä STM:n ja muiden ministeriöiden, THL:n eri yksiköiden, hankkeiden ja asiantuntijoiden, Suomen Kuntaliiton ja SOSTE – Suomen sosiaali ja terveys ry:n sekä muiden relevanttien sidosryhmien kanssa.

Verkosto järjestää vuosittainen sekä verkostokokouksia, että kaikille avoimia seminaareja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoista. Terve Kunta -verkoston toimintaan osallistutaan omakustanteisesti. Lisäksi jäsenkunta/seutukunta sitoutuu järjestämään vuorollaan vuosittaiset verkostopäivät. Terve Kunta -verkostossa ei ole jäsenmaksua.

Tavoitteet

1. Kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista johtamista
2. Kehittää toimintakäytäntöjä ja vahvistaa osaamista
3. Kehittää toiminnan arviointia
4. Vaihtaa kokemuksia ja välittää hyviä käytäntöjä kansallisesti ja kansainvälisesti

Verkoston toiminnassa huomioidaan WHO European Healthy Cities Phase VII (2019–2025) visio ja sen kuusi teemaa: ihmiset, osallisuus, elinvoima, maapallo, elinympäristö, rauha (people, participation, prosperity, planet, place, peace). Healthy Cities Network toimii alustana Agenda 2030 maailmanlaajuisten tavoitteiden, kuten myös sitä täydentävän uuden kaupunkiagendan (New Urban Agenda) toimeenpanossa, jonka ytimessä on kestävä kehitys. Toiminta on linjassa myös Health 2020 (European policy and strategy for health and well-being – Health 2020) strategisten tavoitteiden kanssa:

- 1) kaikkien terveyden edistäminen ja terveyserojen vähentäminen
- 2) johtamisen kehittäminen ja poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen terveyden edistämässä.

Tarkempi kuvaus visiosta [WHO:n sivuilla](#).

Terve Kunta -verkoston pääteemat vuosina 2021–2025

1. Kuntien tukeminen:
 - Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen integroimisessa osaksi kuntastrategioita ja strategista johtamista erityisesti kestävästä kehityksen näkökulmasta,
 - Hyvinvointitalousajattelun vahvistamisessa kunnissa,
 - Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä ja yhdyspinoilla,
 - Järjestöyhteistyössä ja -tiedon hyödyntämisessä sekä muissa ajankohtaisissa teemoissa,
 - THL:n verkkokoulujen käyttöönotossa ja koulutuksien hyvissä käytännöissä.
2. Verkoston toiminnan kehittäminen jäseniä tukevaksi ja aktiiviseksi verkostoksi

Toiminnan toteuttamissuunnitelma 2023	Tarkempi kuvaus (miten tehdään, päivittyä tarvittaessa)
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen integroiminen osaksi kuntastrategioita ja strategista johtamista erityisesti kestävästä kehityksen näkökulmasta	<ul style="list-style-type: none"> ● Käynnistetään keskustelua Healthy Cities -kaupunkien kanssa ja jaetaan kokemuksia verkostossa. ● Jaetaan ajankohtaista tietoa ● Mahdollisesti aiheeksi teematapaamiseen tms. ● Huom. WHO:n palaute hakemuksesta: Turvallisuuden tarkentaminen. ● Aiheina Kuntaliitto-THL hyte-treffeillä
Hyvinvointitalousajattelun vahvistaminen kunnissa	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuntaesimerkkien jakaminen ● Teeman vahvistaminen verkkosivuilla ● Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointi -projektin kanssa työskentely ● Jaetaan ajankohtaista tietoa verkostolle
Tukea kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä ja yhdyspinoilla	<ul style="list-style-type: none"> ● Ajankohtaista tietoa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä ja tiedon jakaminen verkoston kesken. ● Aiheena kevään verkostopäivässä ● Aiheeksi syksyn verkostopäiville tms. ● Verkkosivuja ja blogitekstejä aiheesta yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.
Järjestöyhteistyö ja -tiedon hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuntaesimerkkien jakaminen ● Avustuskäytänteistä keskustelu ● Aiheena verkoston tapahtumissa
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eri teemojen avulla: digitalisaation mahdollisuudet, mielen hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kaupunkikehitys, koronapandemian jälkeiset vaikutukset eri väestöryhmiin, osallisuus, ikäystävällisyys tms.	<ul style="list-style-type: none"> ● Teemat verkostopäivillä ● Kevät: Osallistuva budjetointi, järjestöyhteistyö, lasten ja nuorten ravitsemus, kansainvälisten asioiden koordinointi kunnassa, TE-määräraha, ikääntyneiden hyten koordinointi kunnassa & asukkaiden osallistaminen ● Syksy: (tarkentuu) ● Teemat Terve Kunta -verkoston etäyhteys-kokouksissa

	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntaesimerkkien jakaminen hyte-työstä koronaepidemian jälkeen verkostokuntien välillä ja Thl:n aihe sivustolla. • Aiheina Kuntaliitto-THL hyte-treffeillä
Verkkokoulujen käyttöönotossa ja koulutuksien hyvät käytännöt	<ul style="list-style-type: none"> • Aiheena koulutuksien hyvät käytännöt erillisessä teemakokouksessa.
Verkoston johtoryhmän toimiminen TEAvisarin tiedonkeruun asiantuntijaryhmänä	<ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2024 ei tiedonkeruuta.
Yhteistyö kansallisesti <ul style="list-style-type: none"> • Ministeriöiden kanssa tehtävä yhteistyö • Yhteistyö hyte-työssä Kuntaliiton kanssa • Kestävä kehitys yhteistyössä Kestävän kaupunkikehityksen ohjelman kanssa • Tiedon välitys kansallisista hankkeista • Muu kansallinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveysministeriöstä jäsen johtoryhmässä • Kuntaliitosta jäsen johtoryhmässä • Osallistuminen eri ohjelmien kanssa yhteistyöhön ja tulosten toimeenpanon tukeen verkoston kunnissa, esimerkiksi Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 valtioneuvoston periaatepäätös, Kansallinen mielenterveysstrategia (2020–2030), Väkivallaton lapsuus (2020–2025), Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (2015–2025) sekä Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. • Ajankohtaisten ohjelmien esittelyjä kuntatyön toimeenpanon näkökulmasta verkostopäivissä.
Kansainvälinen yhteistyö <ul style="list-style-type: none"> • Keskustelu ja kokemusten vaihto kansainvälisesti seminaareissa ja kokouksissa • Suomen verkoston ja WHO:n Healthy Cities verkoston yhteistyö • Tiedon välitys WHO Healthy Cities toiminnasta Terve Kunta -verkostolle • WHO Healthy Cities uusi kausi (2019-2025) 	Kokoukset ja seminaarit ja tiedon välittäminen: <ul style="list-style-type: none"> • WHO National Healthy Cities Business meeting • Koordinaattoreiden yhteistyökokoukset ja teematapaamiset (n. 1 krt/ kk). • Terve Kunta -verkosto on hyväksytty kansallisena verkostona kaudelle 2019–2025 ja WHO Healthy Cities kaupunkijäseniksi hyväksytyjä kaupunkeja kolme (Helsinki, Kuopio ja Turku). • SharePoint-alusta kokemusten jakamiseen ja tiedottamiseen (vain jäsenille). • Mahdollisuus yhteisten hankehakemusten tekoon esim. EU-hankkeet.

<p>Verkoston kehittämistyö jäseniä tukevaksi verkostoksi</p> <ul style="list-style-type: none">• Palautteet ja ideat tulevalle toiminnalle• Verkostopäivien lisäksi etäkokouksia• Kannustaminen kuntien väliseen yhteistyöhön• Kuntakokemusten näkyvyys verkostopäivissä ja muissa tapaamisissa	<ul style="list-style-type: none">• Kysely ennen verkostopäivää/vuoden lopussa (palaute ja tulevan suunnittelu)• Teemakokouksia ja Hyte-treffeille osallistuminen (5krt/vuosi)• Kuntien verkostoituminen Terve Kunta -päivillä ja yhteistyömahdollisuuksien välittäminen sähköpostitse• Virtuaaliaamukahvit jäsenkunnille• Viestintää ajankohtaisista teemoista HYTE-oppimisverkoston sähköpostilistalla.• Kehitetään verkostoon kuuluvien kuntien ja yhdyshenkilöiden esittelyä THL:n verkkosivuilla ja nostoina verkostokirjeessä.• Yhteisen työskentelyalustan hyödyntäminen.• Kuntakokemusten näkyvyys virtuaaliaamukahveilla, hyte-treffeillä sekä muissa teematapaamisissa.
---	--

Tapahtumakalenteri vuonna 2023

- Kevään Terve Kunta-verkostopäivät ja suunniteltu seminaari Porissa 24.-25.4.2024.
- Syksyn Terve Kunta -verkostopäivä ja THL:n HYTE-päivät, Helsinki
- HYTE-treffit Suomen Kuntaliiton kanssa 4 krt/vuosi (9.2., 19.4., 6.9., 13.12.).
- WHO National Healthy Cities Business meeting 11/2024 Zoom kokouksena. Live tapaaminen seuraavan kerran vuonna 2025

Johtoryhmän kokoukset:

- 1.2.
- 11.4.
- 6.6.

WHO Healthy Cities koordinaattoreiden etäkokoukset:

- Keskimäärin kerran kuukaudessa

Liite 1: Liittymisen kriteerit kunnalle

Päivitetty 19.5.2020

Liittymisen kriteerit kunnille

Jäsenkunnan sitoutuminen Terve Kunta -verkostoon

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu kuuluu kunnassa ylimmälle johdolle.
- Verkostoon liittymisestä on valtuuston tai vähintään kunnanhallituksen päätös. Tarvittaessa hakijakunta voi myös sopia hyväksymisprosessista, joka on kunnan päätösvallan mukainen.
- Kunta sitoutuu
 - verkoston yhteisesti sopimiin tehtäviin
 - valmistelemaan ja järjestämään vuorollaan Terve Kunta -verkoston kokouksia.

Hallinnolliset järjestelyt kunnassa

- Kunnassa on eri hallinnonalojen edustajista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä tai ohjausryhmä.
- Kunnassa on nimetty hyvinvointikoordinaattori tai vastaava.
- Terve Kunta -toimintaan on nimetty vastuullinen luottamushenkilö.
- Terve Kunta -toiminnalle on osoitettu riittävät resurssit, minkä puitteissa kunnan yhteyshenkilön/koordinaattorin ja luottamushenkilön on mahdollista osallistua verkostotapaamisiin ja vahvistaa omaa osaamistaan.

Toiminta kunnassa

- Kunta toteuttaa aktiivisesti lakisäateistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää.
- Kunta kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista eri toimijoiden yhteistyönä ja kuntalaisia osallistamalla.
- Kunta viestii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä mm. verkkosivuillaan. Jäsenkunnilla on oikeus käyttää sivuillaan Terve Kunta -verkoston logoa.

Kansallisessa verkostossa toimiminen

- Kunta osoittaa kiinnostusta Terve Kunta -verkostossa toimimiseen ja yhteiseen kehittämiseen; sitoutuu jakamaan hyviä käytäntöjä ja oppimaan muilta.
- Kunta osallistuu kansallisen verkoston järjestämiin seminaareihin ja kokouksiin.

Liittymisen kriteerit hyvinvointialueille

Päivitetty 2.1.2023

Liittymisen kriteerit hyvinvointialueelle

Hyvinvointialueen sitoutuminen Terve Kunta -verkostoon

- Pääpaino Terve Kunta -verkoston toiminnassa on kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvointialue sitoutuu tukemaan kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä esimerkiksi tekemällä yhteistyötä alueellisessa hyvinvointikertomuksessa, tuottamalla alueellista hyvinvointi- ja terveystietoa, koordinoimalla alueellista koulutusta ja yhteistyötä eri toimijoiden ja yhteisöjen välillä.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho on nimetty ja määritelty. (Kuvaa vastuutaho liitteessä)
- Verkostoon liittymisestä on hyvinvointialueen johdon päätös.
- Hyvinvointialue sitoutuu verkoston yhteisesti sopimiin tehtäviin.

Hallinnolliset järjestelyt hyvinvointialueella

- Hyvinvointialueella on eri hallinnonalojen edustajista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä tai ohjausryhmä.
- Hyvinvointialueella on nimetty hyvinvointikoordinaattori tai vastaava.
- Terve Kunta -toimintaan on nimetty vastuullinen luottamushenkilö.
- Terve Kunta -toiminnalle on osoitettu riittävät resurssit, minkä puitteissa verkoston yhteyshenkilön/koordinaattorin ja luottamushenkilön on mahdollista osallistua verkostotapaamisiin ja vahvistaa omaa osaamistaan.

Toiminta hyvinvointialueella

- Hyvinvointialue toteuttaa aktiivisesti lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää.
- Hyvinvointialue kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista kuntien ja eri toimijoiden yhteistyönä asukkaita osallistamalla. Hyvinvointialue viestii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä muun muassa.

Kansallisessa verkostossa toimiminen

- Hyvinvointialue osoittaa kiinnostusta Terve Kunta -verkostossa toimimiseen ja yhteiseen kehittämiseen; sitoutuu jakamaan hyviä käytäntöjä ja oppimaan muilta.
- Hyvinvointialue osallistuu kansallisen verkoston järjestämiin seminaareihin ja kokouksiin.

Liite 2. Terve Kunta -verkoston johtoryhmä 2024

Puheenjohtajaksi vuosiksi 2023–2024 on valittu Tomi Lähteenmäki ja varapuheenjohtajaksi Daniel Sazonov.

Tomi Lähteenmäki (pj.)
Daniel Sazonov (vpj.)
Tanja Tasala (siht.)
Minna Lainio-Peltola
Kati Vähäsarja
Tanja Tilles-Tirkkonen
Reetta Sariola
Kristiina Hämäläinen
Sirpa Kynäslahti
Jenna Leinonen
Juha Rehula
Sanna Kauppinen
Säde Rytkönen

Pirjo Nikula
Riikka Kähkönen
Heli Hätönen
Sami Niemi

Tuija Ylitörmänen
Kaarina Tamminiemi

Porin kaupunki
Helsingin kaupunki, varajäsen Hannu Hyttinen
THL
Turun kaupunki, varajäsen Minna Sartes
Kuopion kaupunki, varajäsen Janne Hentunen
Kuopion kaupunki
Helsingin kaupunki, varajäsen Stina Högnabba
Orimattilan kaupunki, Petra Nevalainen
Porin kaupunki, varajäsen Jaana Salonen
Vaalankunta,
Hollolan kunta, varajäsen Kristiina Vanhala-Selin
Iisalmen kaupunki
Pohjois-Savon hyvinvointialue, varajäsen Marika Lätti
Oulun kaupunki, varajäsen Janika Harju
Kuhmon kaupunki, varajäsen Kati Sarvela
STM
Kuntaliitto, varajäsen Tarja Tenkula
(Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy)
THL
Soste, varajäsen Emily Strohm

Liite 3: Terve Kunta -verkoston jäsenet

Espoo
Eurajoki
Haapavesi
Helsinki (WHO:n nimeämä Healthy City)
Hollola
Iisalmi
Jyväskylä
Järvenpää
Kajaani
Kauniainen
Kerava
Keuruu
Kittilä
Kokemäki
Konnevesi
Kotka
Kouvola
Kuhmo
Kuopio (WHO:n nimeämä Healthy City)
Lappajärvi
Liminka
Masku
Merikarvia
Nivala
Nousiainen
Nurmijärvi
Orimattila
Oulu
Outokumpu
Paltamo
Pomarkku
Pori
Pyhäntä
Rauma
Rusko
Seinäjoki
Siikalatva
Siilinjärvi
Simo
Sotkamo
Suomussalmi
Tampere
Turku (WHO:n nimeämä Healthy City)
Tuusula
Ulvila
Utajärvi
Vaal
Vantaa
Vihti

Virrat

Hyvinvointialueet:

Pohjois-Savon hyvinvointialue (kuntatyön näkökulmasta)
Kainuu

Liite 4. Yhdyshenkilöt**Terve Kunta -verkostoon kuuluvien kuntien yhdyshenkilöt (1/2024)**

Espoon kaupunki	Taru Ikäheimonen
Eurajoen kunta	Elina Heinilä
Haapaveden kunta	Suvi Haikola
Pyhännän kunta	
Helsingin kaupunki	Stina Högnabba
Hollolan kunta	Antti Anttonen
Iisalmen kaupunki	Hanna Holopainen
Jyväskylän kaupunki	Sari Välimäki
Järvenpään kaupunki	Tuomas Tenkanen
Kajaanin kaupunki	Veera Lintula
Kauniaisten kaupunki	Laura Salomaa
Keravan kaupunki	Elina Heikkinen
Keuruun kaupunki	Tino Kohonen
Kittilän kunta	Emma Luukko
Kokemäen kaupunki	Sanni Kankaanpää
Konneveden kunta	Heli Lehtinen
Kotkan kaupunki	Kati Homanen
Kouvolan kaupunki	Kaisa Spies
Kuhmon kaupunki	Riikka Kähkönen
Kuopion kaupunki	Tanja Tilles-Tirkkonen
Lappajärven kunta	Anssi Kuusela
Limingan kunta	Eliisa Tornberg
Maskun kunta	Maija Leino
Merikarvian kunta	Eetu Aaltonen
Nivalan kaupunki	Timo Alatalo
Nousiaisen kunta	Kaisu Savolainen
Nurmijärven kunta	Kaisa Laine
Orimattilan kaupunki	Kristiina Hämäläinen
Oulun kaupunki	Pirjo Nikula
Outokummun kaupunki	Jukka Orenius
Paltamon kunta	Jenna Härkönen
Pomarkun kunta	Reijo Peltomaa
Porin kaupunki	Sirpa Kynäslahti
Rauman kaupunki	Kristiina Kuusio
Ruskon kunta	Mikko Hulkkonen
Seinäjoen kaupunki	Henna Rantasaari
Siikalatvan kunta	Kaisa Louet
Siilinjärven kunta	Eliisa Girsén
Simon kunta	Soile Vakkala
Tampereen kaupunki	Jaana Ylänen
Turun kaupunki	Maarit Luukkaa (Minna Lainio-Peltola)
Tuusulan kaupunki	Heidi Hagman
Ulvilan kunta	Sirkku Heilä-Aaltonen
Utajärven kunta	Reetta Tuovinen
Vaalan kunta	Jenna Leinonen
Vantaan kaupunki	Suvi Korhonen

Vihdin kunta
Virtain kunta

Meri-Tuuli Risti
Minna Koskinen

Hyvinvointialueet:

Kainuu
Pohjois-Savon hyvinvointialue

Helena Saari
Säde Rytönen